

ما و المپیادهای علمی جهانی

نگاهی کوتاه به تاریخچه حضور جمهوری اسلامی ایران
در چهار المپیاد علمی دانش آموزی ریاضی، فیزیک، کامپیوتر و شیمی

جواد ازهای

مقدمه:

در سال تحصیلی ۶۶ - ۱۳۶۵، تیم ملی المپیاد ریاضی دانش آموزی ایران اولین حضور خود را در یک آوردگاه علمی جهانی با کسب یک مدال برنز در بیست و هشتمین المپیاد جهانی ریاضی در کوبا و با کسب رتبه بیست و ششم در بین ۴۲ کشور شرکت کننده جشن گرفت این موفقیت که بدون تجربه قبلی و آمادگیهای لازم صورت پذیرفت در سال بعد - در استرالیا؛ ۱ نقره و ۳ برنز، جمع ۶ نقره تیم ایران را در استرالیا در بین ۴۹ کشور در جایگاه بیستم قرار داد.
با هم نگاهی به ادامه این روند و همینطور شرکت در رشته های دیگر می اندازیم و نکات قابل توجهی که با پیوستن سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان در این حضور دیده می شود.

□ المپیاد ریاضی

● اولین مدال جهانی ایران را شهرستانی ها کسب نمودند. در سال اول همانطور که آمد رتبه ۲۶ را کسب نمودیم و «علی اصغر خانبان» از دبیرستان پاسداران قزوین موفق به کسب اولین مدال برای تیم ریاضی ایران گردید. در این سال اعضاء تیمهای ملی را علاوه بر «خانبان»؛

«پژمان پورشیرازی» و «نادر علی اکبریان» از دبیرستانهای شهدا و نیکان تهران، «علی رضا هاشمی عطار» از شهید حکمت مشهد، «فرزان فلاح» از دکتر بهشتی رشت و «علی ثابتیان» از توحید ۱ شیراز تشکیل می‌دادند.

● در سال بعد پنجاه درصد اعضاء تیم را تهرانی‌ها (علیرضا بیگدلی از البرز؛ آرش حسینی و حسام حمیدی تهرانی از سروش آزادی) تشکیل می‌دادند و برگزیدگانی از شیراز (محمد علی خجسته‌پور از شرافتیان)، زنجان (امیر اعلم غضنفریان از امیرکبیر) و اصفهان (بهزاد نظری از شهدای ادب) هم نیمه دوم تیم را تشکیل می‌دادند. تنها و اولین نقره را برای ایران در این سال زنجان کسب نمود، تهران ۲ برنز و یک سال سومی هم از شیراز یک برنز دیگر دریافت نمود. در این سال در بین ۴۹ کشور رتبه بیستم را کسب نمودیم.

● در سال ۱۳۶۸ با وجود افزایش کشورهای شرکت کننده، ایران به کسب رتبه چهاردهم در بین ۵۱ کشور در آلمان نایل شد و کلیه اعضاء شش نفری تیم ایران موفق به کسب مدال و دیپلم افتخار شدند. از تهران «کوروش علیانی» و «مهدی رضایی» از نمونه رشد دیپلم افتخار و نقره و «امیر عباس عابدی» از علوی مدال برنز را کسب نمودند. «محمد علی خجسته‌پور» اولین نفری بود که مجدداً مدال برنز کسب نمود و «شهریار مختار شرقی» از شهید حکمت مشهد همراه با «محمد جابر بران» از والفجر تبریز به ترتیب مدال برنز و نقره کسب نمودند در این سه سال از مراکز سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان دانش‌آموزی در این رقابت‌ها حضور نداشت.

● از سال ۱۳۶۹ «علامه حلی تهران» در جمع رقابت کنندگان برای راهیابی به تیم ملی المپیاد ریاضی پیوست. «علی رجایی»، «پیمان کسایی» و «بهرنگ نوحی» به همراه «آرش رستگار» از شهید مطهری تهران با کسب چهار مدال نقره ایران را در جمع ۵۴ کشور در چین در مقام چهاردهم سال قبل تثبیت نمودند. در این تیم اولین سال سومی‌های علامه حلی تهران - «کسایی» و «نوحی» - موفق شدند اولین نقره سال سومی‌ها را نیز به اردوی علمی ایران منتقل کنند. در این سال تنها شهرستانی «حمیدرضا داودی» از دبیرستان امام خمینی شاهرود و «وحید توسلی» از نیکان تهران پنجمین و ششمین نفر تیم بودند.

● سال ۱۳۷۰، سال طوفانی بود چون به جز «کریم زاده باروئی» از علامه طباطبایی شهرکرد که به کسب مدال نقره موفق شد، پنج نفر دیگر تیم از «علامه حلی تهران» بودند و برای اولین بار

دو طلا توسط «بهرنگ نوحی» و «پیمان کسایی» برای ایران کسب گردید و تیم ایران در بین ۵۵ کشور در سوئد به رتبه هشتم جهان ارتقاء یافت. در این تیم «شهرام محسنی پور» و «مهدی عسگری» با کسب دو برنز چهارمین و پنجمین مدال را برای تیم ایران به ارمغان آوردند.

● در سال ۱۳۷۱ کمترین حضور را در تیم ریاضی در طول چند سال تهرانی‌ها داشتند. تیم در «مسکو» رتبه سیزدهم را با ۳ نقره، ۲ برنز و یک دیپلم کسب نمود. از علامه حلی تهران تنها «کسری رفیع» در تیم بود که به دبیرستان رهنما منتقل شده بود. «امیر جعفری» هم از کمال تهران به همراه «رامین تکلوییغش» از مالک اشتر بندر امام خمینی نقره گرفتند. «رضا ناصرعصر» از فردوسی تبریز، «عباس گل‌مکانی» از آینده‌سازان مشهد هر دو برنز گرفتند و «حسین عباسپور» از ملاصدرای شیراز دیپلم افتخار.

● در «ترکیه» با حضور ۷۳ کشور در سال ۱۳۷۲، بهترین رتبه جهانی - رتبه ششم - را در طول ۷ سال حضور با کسب ۲ مدال طلا (محمد مهدیان و مهرداد عباسپور از مفید و کمال تهران) سه نقره «محمد رزوان» و «عمران درویشوند» از علامه حلی و رشد تهران و «افشین عبداللهی» از شیخ شلتوت سندج و برنز «حسین مواساتی» از سعدی تبریز بدست آوردیم. در این سال نیز تنها «علامه حلی» و «فرزانگان» تهران از مرکز سمپاد حضور داشتند و «محمد مهدیان» با شرکت موازی در المپیاد کامپیوتر در آرژانتین هم موفق به کسب مدال نقره شد «مهدیان» بخاطر این امکان تنها سه مدالی ایران است.

● سال ۱۳۷۳ را باید سال «فرزانگانی‌ها»ی تهران نامید. برای اولین بار یک دانش‌آموز دختر سوم دبیرستانی، «مریم میرزاخانی» به همراه «مازیار رامین راد» از علامه حلی تهران موفق به کسب مدال طلای جهانی گردیدند.

آغاز حضور قدرتمندانه اولین شهرستانیهای سمپاد هم در همین سال بود. مرحوم «رضا صادقی»* از شهید هاشمی نژاد مشهد و «امید نقشینه ارجمند» از شهید اژه‌ای اصفهان با یک نقره و یک برنز همراه با یک نقره «رویا بهشتی زواره» از فرزانگان تهران و برنز «علی نور محمدی» از نمونه رشد ۱۶ تهران، جایگاه تیم ایران را با ۲ طلا، ۳ نقره و یک برنز در «هنگ کنگ» در

* «رضا صادقی» در آخرین روزهای سال ۱۳۷۶ همراه شش تن دیگر از نخبگان ریاضی کشور در حادثه سرنگونی اتوبوس حامل دانشجویان در محور پل دختر - خرم‌آباد فوت نمود.

مکان هشتم تثبیت نمودند.

○ در کانادا در سال ۱۳۷۴، در بین ۷۳ کشور مکان هشتم سال قبل را تکرار کردیم. مرحوم «رضا صادقی» و «مریم میرزاخانی» (با نمره کامل ریاضی) دو طلای تیم را کسب نمودند در حالیکه در این سال مرحوم صادقی به جمع دو مدالی‌ها پیوست، اولین عنوان دو طلائی جهانی را در ایران خانم «میرزاخانی» به خود اختصاص داد. «کیوان ملاحی»، «حسین زیوری» و «محمد علی ابام» از علامه حلی، امام صادق(ع) و رشد تهران نیز ۲ نقره و یک برنز کسب نمودند و «محمد جوهری» از دبیرستان غفاری کامیاران با مدال نقره شگفتی ساز بود.

● سال ۱۳۷۵ سال حضور پدیده‌ای بنام «ایمان افتخاری» بود. «ایمان» اولین دانش آموز دوم دبیرستانی بود که از علامه حلی تهران عضو تیم ملی شد و تنها طلای تیم را نیز در این سال کسب نمود. «علیرضا صالحی» (شهید سلطانی کرج) «روح اله ابراهیمیان» (شاهد ایثار اصفهان) «مرتضی فتوحی» (شهید صدوقی یزد) و «سید رضا مقدسی» (علامه حلی تهران) چهار نقره تیم را کسب نمودند و «هادی سلماسیان» دانش آموز سال سوم دبیرستان از شهید اژه‌ای اصفهان مدال برنز کسب نمود در این سال تیم ایران در بین ۷۵ کشور شرکت کننده مقام نهم را در کشور هند کسب نمود.

● سال ۱۳۷۶ در آرژانتین تیم ایران در یازدهمین حضور جهانی خود در بین ۸۲ کشور با کسب ۴ مدال طلا (ایمان افتخاری و محسن بهرامگیری از علامه حلی تهران، محسن بیاتی و هادی سلماسیان از شهید اژه‌ای اصفهان) و ۲ نقره (پوریا رضائیان و سید رضا مقدسی از علامه حلی تهران) موفق به کسب رتبه سوم جهان گردید. در طول یازده سال حضور، این اولین بار بود که کلیه اعضاء تیم از «سمپاد» بودند.

● بهترین و شگفتی آورترین نتیجه در سال ۱۳۷۷ برای تیم ایران در بین ۷۶ کشور، با ۵ طلا و یک نقره و رتبه اول جهانی بدست آمد.

«امید امینی» از شهید بهشتی شهرری با کسب مدال طلا نفر اول جهان گردید، «امیر آجرلو» و «علیرضا کشاورز حداد» از نمونه رشد ۱۶ تهران دو طلای دیگر را کسب نمودند و طلای «کسری علیشاهی» از شهید اژه‌ای اصفهان، همراه با طلای «سهند حاج علی احمد» و نقره «فرهاد فراهانی» هر دو از علامه حلی تهران مجموعه مدالهای تیم را تکمیل نمودند.

● در مجموع در ۱۲ سال حضور در المپیادهای ریاضی جهانی، ۱۸ طلا، ۲۶ نقره، ۱۶

برنز و ۲ دیپلم افتخار کسب نمودیم.

□ المپیاد فیزیک

● از سال ۱۳۶۸ برای اولین بار در بیستمین المپیاد فیزیک در «لهستان» با رقابت با ۳۰ کشور جهان و کسب ۲ مدال برنز و یک دیپلم افتخار و رتبه بیستم، حضور خود را در این المپیاد جهانی اعلام نمودیم.

در این سال «رامین گلستانی» از البرز تهران، «رامین فرجاد راد» از شهید مطهری تهران برنز و «وحید برومندثانی» از دبیرستان شهدای کرمان دیپلم افتخار بدست آوردند. دو شرکت‌کننده دیگر «محمد مهدی خلیقی» از شهدا کرمان و «هومن دژنایادی» از رشد تهران بودند. دانش‌آموزان سمپاد در این دوره با دیگران رقابت نداشتند.

● در ۱۳۶۹ با یک برنز «سید علی حاجی میری» از علامه حلی تهران در «هلند» در بین ۳۲ کشور مقام چهاردهم را کسب نمودیم. دیگر اعضای تیم عبارت بودند از: «سهراب امامی نیستانک» (علامه حلی تهران) «محمد رضا مشایخ» و «کامبیز کاویانی» (علوی و نیکان تهران) و «حمیدرضا راتق» (شهید شرافتیان شیراز).

● سال ۱۳۷۰ در «کوبا» بدون اینکه رنگ مدالها بهتر شود در بین ۳۵ کشور رتبه دوازدهم را با سه برنز «اسفندیار بامداد» (توحید ۱ شیراز) «بابک امیر پرویز» (علامه حلی تهران) «محمود رضا کسنوی» (علی بن موسی الرضا ع) تهران و دیپلم افتخار «علیرضا نصیری» (علامه حلی تهران) کسب نمودیم. دیگر عضو تیم «امیر حسین شایگان سالک» از علامه حلی تهران بود.

● در سال ۱۳۷۱ تیم فیزیک با چهار نفر عضو موفق به کسب ۲ دیپلم افتخار (شهرام ازگلی از علامه حلی تهران و علی اصغر افتخار از توحید ۱ لار) و کسب رتبه بیست و یکم در بین ۳۷ کشور در «فنلاند» گردید. اعضای دیگر تیم عبارت بودند از «رضا سروری» (امام رضا ع) مشهد و «امید ممتحن» (توحید ۱، شیراز)، یکی از دلایل بدترین نتیجه بدست آمده در طول دهسال شرکت، چهار نفره بودن تیم بود که نقش موثری در کاهش نتایج داشت.

● المپیاد بیست و چهارم را سال ۱۳۷۲، امریکائیا به دهن اعضای تیم زهر کردند، البته سفر صورت گرفت منتها راهها به «رم» ختم شد. امریکائیا ویزا ندادند. طبق معمول هم اشارات تربیتی آنها این بود که اشکال از ایرانیهاست. (این اشکال البته از ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ بوجود آمده

و برای رفع آن هم هنوز تاوان قطعی را که ما باید بپردازیم تعیین نفرموده‌اند!! کمیته المپیک فیزیک هم زورش - مثل همه جا که عموسام تصمیم دیگری می‌گیرد - نرسید مسأله را که سیاسی شده بود حل کند، جز اینکه جدا امتحان بگیرد و اعلام کند: یک طلا (علیرضا شهیدزاده - علامه حلی تهران) که اولین مدال طلای ایران در طول پنجمسال شرکت بود، ۱ برنز (مهدی یحیی نژاد - البرز تهران) و سه دیپلم افتخار (ساویز صفاریان - نمونه رشد و علیرضا نوژه - علی بن موسی الرضا(ع) و رحیم باقری - دبیرستان محمد نراقی هر سه از تهران) شایسته تیم ایران بوده است که حداقل نتیجه‌اش نه در سال ۷۲ بلکه در سال ۱۳۷۷ به دو نفر از این اعضاء رسید و آنهم معافیت دائم از خدمت نظام وظیفه بود.

□ یک نکته راهم - برای اینکه غیبت امریکائیه‌های دوست داشتنی نشود - باید ذکر کنیم و آن اینکه در طول ۱۲ سال، ۲۱ کشور میزبان المپیادهای ما بوده‌اند و بچه‌های ما به این ۲۱ کشور سفر کرده‌اند (و یک کشور را که همان امریکا باشد «سفر» نداده‌اند).

این کشورها عبارتند از: «چین» و «کانادا» و «استرالیا» سه بار، «آلمان»، «آرژانتین»، «سوئد»، «هلند»، «روسیه»، «نروژ» و «کوبا» دوبار و «مجارستان»، «آفریقای جنوبی»، «پرتغال»، «فنلاند»، «ترکیه»، «ایتالیا»، «لهستان»، «ایسلند»، «هنگ کنگ»، «هند» و «تایوان» هم یکبار، بنابراین چون یکبار در این مدت امریکائیه‌ها بیشتر میزبان نبوده‌اند بایستی صبر کنیم و اخلاقیات جدیدشان را هم تجربه کنیم. البته این بار اگر سفری باشد حتماً با انگشت نگاری !!!

● در «چین» بیست و پنجمین المپیاد فیزیک در سال ۱۳۷۳ با حضور ۴۷ کشور دو نکته را ثابت کرد؛ یکی ادعای هیئت ایرانی مبنی بر اینکه امریکائیه‌ها در سال ۱۳۷۲ نمی‌خواستند کسب جایگاه مطلوب ایران را در کشورشان شاهد باشند و دیگر اینکه آمادگی تیم بهترین نتیجه را در طول ۶ سال حضور برای تیم ایران با کسب رتبه پنجم جهان منتها همراه با ۲ برنز (پیمان ثروتی و علی کیایی از نیکان و کمال تهران) و ۳ دیپلم افتخار (یاسمن فرزنان از فرزنانگان تبریز؛ علیرضا طریقت و پدرام زارع‌دشتی از امام خمینی و کمال تهران) بدنبال داشت. نکته جالب در این سال کسب رتبه اول دختران جهان توسط «یاسمن فرزنان» بود.

● در بیست و ششمین المپیاد جهانی فیزیک در «استرالیا» در بین ۵۱ کشور بهترین نتیجه را از چند جهت بدست آوردیم. اول اینکه «پریسا فلاحی مروست» از فرزنانگان امین اصفهان با کسب یک مدال نقره بهترین نتیجه دختران را تا این سال در فیزیک کسب نمود. دوم اینکه رتبه سوم جهانی، رتبه بسیار مطلوبی در این رشته بود و سوم اینکه ۲ طلای دیگر «علیرضا

خلیلی» (علوی تهران) و «یاسر کراچیان» (شهید هاشمی نژاد مشهد) اولین مدالهای طلا را (به شکل واقعی) به اردوی تیم ایران آورد. «وحید شاه‌رضایی» (مفید تهران) و «امیر حسین پورموسی» (میرزا کوچک‌خان رشت) نیز نقره گرفتند. علاوه بر این، سه مرکز آموزشی شهرستانی سمپاد در این سال عضو این تیم بودند.

● سال ۱۳۷۵ سال «علامه حلی تهران» بود. «سینا ولدخان» (علامه حلی تهران) تنها مدال طلای تیم را آورد و «نیایش افشردی»، «کاوه خجسته» و «فرزین حبیب بیگی» (هرسه از علامه حلی تهران) به همراه «علی فرهنگ مهر» (میرزا کوچک‌خان رشت) با کسب چهار نقره تیم ایران در میان ۵۵ کشور شرکت‌کننده در «نروژ» در رده چهارم جهان قرار دادند.

● در «تورتو»ی کانادا در بین ۵۶ کشور جهان با ۱ طلا، (سید مهدی انوری - علامه حلی تهران) ۳ نقره (فرزاد سروش - شهید اژه‌ای اصفهان، سید مهدی فاضلی - شهید قدوسی قم و رضا سالم - کمال تهران) و ۱ برنز (محمد صدیقی - علامه حلی تهران) بار دیگر در جایگاه سوم ایستادیم. در این سال «قم» اولین مدال جهانی‌اش را کسب نمود و پسرانه اصفهان به پای دخترانه‌اش رسید. و طلای «مهدی انوری» هم به عنوان نفر اول جهان درخشش بیشتری داشت. ● در بیست و نهمین المپیاد فیزیک سه چیز همانند سال قبل ثابت بود، تعداد کشورهای شرکت‌کننده - ۵۶ کشور - رتبه جهانی - سوم - و رنگ مدالها که ۱ طلا (یاشار احمدیان - علامه حلی تهران) ۳ نقره (محمد حافظی - علامه حلی تهران، حسین رخساری - شهید سلطانی کرج، سروش محقق زاده - شهید اژه‌ای اصفهان) و یک برنز (ایمان عقیلیان - شهید هاشمی نژاد مشهد) بود.

کلیه اعضا تیم همانند سال ۷۵ از مراکز سمپاد بودند و «شهید سلطانی کرج» و «شهید هاشمی نژاد مشهد» نیز در این حوزه مدال آور شدند.

□ المپیاد کامپیوتر

● ما از چهارمین دوره المپیاد جهانی کامپیوتر تاکنون هفت حضور جهانی داشته‌ایم. در اولین حضور در سال ۱۳۷۱ در «آلمان» اعضا تیم با ۴۶ کشور به رقابت پرداختند و با کسب ۲ نقره (سعید میرزایی - ایثار ۱۴ تهران و محمد مهدیان - مفید تهران) و ۲ برنز (فرشاد رستم آبادی - از شهید محمد منتظری تهران و کیومرث کاوه مریان - علامه حلی تهران) در مقام چهاردهم جهان قرار گرفتند.

در این سال فقط «علامه حلی تهران» از مراکز سمپاد موفق شد کلکسیون مدالهایش را

تکمیل کند.

جدول ۱- مراکزی از سمپاد که دانش‌آموزان آنها موفق به عضویت در تیمهای ملی المپیادهای چهارگانه

ریاضی، کامپیوتر، فیزیک و شیمی شده‌اند همراه با نوع مدال

شهر	دبیرستان	ریاضی				کامپیوتر				فیزیک				شیمی				جمع			
		طلا	نقره	برنز	دیپلم	طلا	نقره	برنز	دیپلم وکمتر	طلا	نقره	برنز	دیپلم	طلا	نقره	برنز	دیپلم	طلا	نقره	برنز	دیپلم
تهران	علامه حلی	۷	۹	۲	۱	۱	۵	۲	۱	۴	۴	۳	۴	۱	۲	۴	۱۳	۲۰	۱۱	۶	۵۰
" "	فرزادگان	۲	۱	-	-	-	۲	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲	۲	-	۶
اصفهان	شهید اژه‌ای	۳	-	۲	-	۱	۲	۳	-	-	-	-	-	-	-	-	۴	۵	۵	-	۱۴
اصفهان	فرزادگان امین	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
مشهد	شهید هاشمی‌زاد	۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۵	۲	-	۹
تبریز	فرزادگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
" "	شهید مدنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۲	-	-	۳
ارومیه	شهید بهشتی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
رشت	میرزا کوچک‌خان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲
قم	شهید قدوسی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
کرج	شهید سلطانی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳
قزوین	شهید بابائی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
یزد	شهید صدوقی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲
اهواز	شهید بهشتی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
شهرری	شهید بهشتی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
	جمع مدالهای سمپاد	۱۴	۱۳	۴	۱	۲	۱۲	۸	۱	۵	۱۱	۴	۵	۴	۶	۶	۲۵	۴۲	۲۲	۷	۹۶
	جمع مدالهای دیگر	۴	۱۳	۱۲	۱۱	-	۴	۲	-	۱	۲	۷	۱۴	۵	۱	۲	۱۰	۲۰	۳۳	۲۵	۷۸
	جمع کل مدالها	۱۸	۲۶	۱۶	۱۲	۲	۱۶	۱۰	۱	۶	۱۳	۱۱	۱۹	۹	۷	۸	۳۵	۶۲	۴۵	۳۲	۱۷۴

● در آرژانتین با طلای «مهدی فولادگر» از شهید اژه‌ای اصفهان هم اولین طلا - از ۲ طلائی که در طول هفت سال بدست آورده‌ایم - را کسب نمودیم و هم یک مرتبه در رده چهارم جهان ایستادیم. «فولادگر» تنها دانش‌آموز ایرانی است که با کسب ۲۰۰ امتیاز از ۲۰۰ امتیاز در این رشته رکورددار است آنهم در پایه سوم دبیرستان. ۲ نقره دیگر تیم را «محمد مهدیان» در دومین حضور جهانی از مفید تهران و «علی ایرانی» از علامه حلی تهران کسب نمودند تنها برنز نیز نصیب «سعید بهزادی پور» از علامه حلی تهران گردید.

جدول ۲- دبیرستانهای غیر سمپاد از سراسر ایران که عضو در تیمهای چهار المپیاد داشته‌اند همراه با نوع مدال

● در سال ۱۳۷۳ در ششمین حضور در «سوئد» با حضور ۵۲ کشور به رده سیزدهم عقب‌گرد نمودیم. تغییرات سریع محتوایی در این رشته، در دومین حضور برای «فولادگر» صرفاً مدال نقره را در بر داشت و ۲ برنز دیگر را «یاشار گنجعلی» از شهید بهشتی ارومیه و «شادی رستمی» از فرزندگان تهران بدست آوردند. عضو دیگر تیم در این سال «محمد رضا صلواتی‌پور» از علامه حلی تهران بود.

کسب اولین مدال دختران در این سال و اضافه شدن «شهید بهشتی ارومیه» به مدال‌آوران از رویدادهای مهم این سال برای «سمپاد» در این رشته است.

● «هلند» بخاطر تشویق کشورهای شرکت‌کننده در هفتمین المپیاد کامپیوتر در سال ۱۳۷۴، اعلام نموده بود چنانچه یکی از اعضای تیم دختر باشند آن کشور مجاز به داشتن ۵ عضو در تیم اعزامی خواهد بود. عضویت «رویا بهشتی زواره» که در سال قبل مدال نقره ریاضی را کسب کرده بود باعث شد که تیم ما در این رشته پنج نقره باشد.

در این سال با کسب ۲ نقره (روزبه پورنادر و مهران مهر هر دو از علامه حلی تهران) و ۳ برنز «بابک فرزاد» (شهید اژه‌ای اصفهان) «رویا بهشتی زواره» (فرزندگان تهران) و «کامران باور» (دانش تهران) در بین ۵۱ کشور به رتبه پنجم دست یافتیم.

● در «مجارستان» در بین ۵۶ کشور در سال ۱۳۷۵ با کسب دومین طلا، (روزبه پورنادر - علامه حلی تهران) ۲ نقره (مهران مهر - علامه حلی تهران و احسان چینی فروشان - مفید تهران) و یک برنز (امین صابری - شهید اژه‌ای اصفهان) به رتبه هشتم عقب‌گرد نمودیم. «پورنادر» در دو سال پیاپی همانند «فولادگر» موفق به کسب دو مدال نقره و طلا گردید.

● در سال ۱۳۷۶ نهمین المپیاد که در «ژوهانسبورگ» افریقای جنوبی برگزار شد، کشورهای شرکت‌کننده همانند سال قبل بودند ولی ما با ۳ نقره (مانا تقدیری - فرزندگان تهران، محمد تقی حاجی آقایی - شهید بابائی قزوین و مهدی میرزازاده - شهید صدوقی یزد) و برنز «سید بشیر سجاد» (شهید اژه‌ای اصفهان) به رتبه ششم جهان دست یافتیم. کل اعضای تیم از مراکز سمپاد بودند.

● در «لیسبون» پرتغال در دهمین دوره المپیاد کامپیوتر تعداد کشورهای شرکت‌کننده به ۶۶ کشور رسید. ما در این سال با ۴ نقره (شهاب اویس قرن از شهید اژه‌ای اصفهان، بهشاد بهزادی از

شهید بهشتی اهواز، پویان خواجه پور از شهید سلطانی کرج و ناصر فرامر زپور از علامه حلی تهران) رتبه سال قبل را تکرار نمودیم. در این سال نیز چون سال قبل کلیه اعضا تیم از مراکز «سمپاد» بودند.

□ المپیاد شیمی

● دیرتر از همه المپیادها در «المپیاد شیمی» شرکت نمودیم البته اگر از شروع المپیادها حساب کنیم اولین حضور ما در المپیاد ریاضی در بیست و هشتمین، در فیزیک بیست و پنجمین کامپیوتر چهارمین بود. ولی اولین بار در این المپیاد از سال ۱۳۷۲ آنهم در بیست و پنجمین دوره آن در ایتالیا شرکت نمودیم در این سال در بین ۳۸ کشور شرکت کننده با یک نقره (بابک فغفوربان از دبیرستان فردوس نیشابور) و سه برنز (محمد رضا اکبری و محمد شعاری هردو از علامه حلی تهران و علیرضا حریری از کوشیار رشت) به مقام شانزدهم جهانی نایل شدیم. «سمپاد» در این المپیاد دو مدال را بخود اختصاص داد.

● در «نروژ» در سال ۱۳۷۳ «علی واحدی» از نیکان تهران اولین مدال طلای شیمی را کسب نمود. «آرش ابراهیم پور» از شهید هاشمی نژاد مشهد نقره گرفت و «محمد رضا شادنام» از علامه حلی تهران و «هادی مازوچی» از نیکان تهران هر دو برنز گرفتند و تیم ایران به مقام ششم ارتقاء یافت.

● در بیست و هفتمین المپیاد شیمی در «چین»، تیم ایران با پشت سر گذاشتن همه رقبا بخصوص میزبان، برای اولین بار با ۴ طلا مقام اول شیمی را به خود اختصاص داد. در این دوره «روزبه کیانی» از دبیرستان آیت اله آملی آمل رتبه اول جهان را در انفرادی کسب نمود. «علی جلالی» از شهید هاشمی نژاد مشهد «مهدی رزاقی» از البرز تهران و «رضا شاه اکبری» از فردوسی نیشابور سه طلای دیگر تیم بودند.

● تیم ایران در «روسیه» نیز رتبه اولی خود را در سال ۱۳۷۵ تکرار نمود. «افشین شاملی» (شهید هاشمی نژاد مشهد) «علیرضا شایسته» (نمونه سلامتیان اصفهان) و «هژیر رحمانداد» (علامه حلی تهران) با ۳ طلا همراه با نقره «مهرداد ملیحی» (علامه حلی تهران) تضمین کننده این موفقیت در بین ۴۵ کشور شرکت کننده جهان بودند.

● در سال ۱۳۷۶ در «کانادا» تکرار مقام اول پیاپی دو سال قبل ممکن نشد و تیم ایران در بین ۵۵ کشور با یک طلا (بابک جاویدی - شهید هاشمی نژاد مشهد) و ۳ نقره (سیاوش پورکمالی - شهید اژه‌ای اصفهان؛ کاوه جورابچی و کیوان محرم‌زاده - شهید مدنی تبریز) به مقام سوم رضایت داد. در این سال تهران سهمی در بین اعضا تیم نداشت ولی کلیه اعضا از «سمپاد» بودند.

● ششمین حضور ایران در سی‌امین المپیاد شیمی در «استرالیا» بایک عقب‌گرد همراه بود. مریان تیم نزدیک بودن امتیازهای اعضا را به مدال بالاتر را دلیل کم دقتی آنها توجیه می‌نمودند ولی بهر دلیل که باشد تنها یک عامل نمی‌توانست نقش تعیین‌کننده‌ای در این افت داشته باشد. با وجود این تیم ایران در این دوره موفق شد بین ۴۸ کشور با کسب ۱ نقره (مهدی نجفی - علامه حلی تهران) و ۳ برنز (پدرام انصاری - شهید هاشمی نژاد مشهد، رضا شرقی - شهید مدنی تبریز و امیر مسلم قاسمی - علامه حلی تهران) به مقام چهاردهم قناعت کند.

□ جمع‌بندی

همانگونه که در جدولهای ۱ و ۲ و نمودارهای ۱ و ۲ ملاحظه می‌گردد، ما در حضور در چهار المپیاد ۳۵ تیم اعزامی داشته‌ایم که فقط در مورد «امریکا» تیم موفق بحضور در مسابقات نشده است و در مجموع ۱۷۴ نفر در این تیمها حضور داشته‌اند با این حضور و موفقیت‌های بدست آمده جوانان ما روحیه تازه‌ای یافته‌اند. گرایش دانش‌آموزان به رشته ریاضی - فیزیک نسبت به سال ۱۳۶۶ به صورت چشمگیری افزایش یافته است. شیوه‌هایی که هر سال با تجدید نظر در آن سعی می‌شد فراگیری مرحله کشور را افزایش دهد با نتایج خوبی همراه بوده است. هرچند در چند سال پیاپی مشکلاتی را برای دانش‌آموزان مراکز سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان بوجود آورده و دانش‌آموزان این مراکز شانس کمتری نسبت به افراد بیرون از این سازمان در رقابت اولیه بخاطر شرط معدل و اصرار کمیته‌ها بر یکسان دیدن نتایج سخت‌تر امتحانات مراکز سمپاد با دیگر مراکز داشتند ولی در مجموع افزایش داوطلبان که در سال ۱۳۷۷ در ریاضی به بیش از ۳۰ هزار نفر، در کامپیوتر ۱۹ هزار نفر و در فیزیک به بیش از ۱۲ هزار نفر رسید، نقش این المپیادها را در گرایش دانش‌آموزان به رشته ریاضی - فیزیک بیانگر است. هرچند در المپیاد شیمی المپیادها عمده‌تأراهی پزشکی شده‌اند و از این المپیاد بهره کمی جهت اهداف نظام آموزش عالی گرفته‌ایم.

□ کسب ۳۵ مدال طلا، ۶۲ نقره، ۴۵ برنز و ۱۲ دیپلم افتخار در این چند سال (۱۵۴ مورد برای ۱۷۴ شرکت‌کننده) نشان می‌دهد که به صورت تصادفی این مقامها بدست نیامده است. از سویی تلاشهای مقدماتی در مراکز آموزشی سراسر کشور زمینه سازان اصلی موفقیت‌های نهایی بوده‌اند که نقش دبیران با تجربه را در این مراکز نباید از نظر دور داشت همینطور در مراکز سمپاد فارغ‌التحصیلان و المپیادی‌های سالهای قبل نیز نقش بنیادین دارند.

□ نکته دیگر

در حالیکه بیش از ۵۵ درصد اعضاء تیمها از مراکز «سمپاد» بوده‌اند ولی نگاهی به نام مدارس دیگر نشان می‌دهد که یا آنها مدارس خاص بوده‌اند مثل: نیکان، البرز، علوی، مطهری، کمال، مفید و یا از نمونه‌های دولتی بوده‌اند که سرمایه‌گذاری در آنها نسبت به مدارس عادی مناسب‌تر بوده است مثل نمونه رشد منطقه ۱۶ تهران، توحید شیراز و نمونه سلامتین اصفهان و یا بهترین دبیرستان‌های شهر خود محسوب می‌شده‌اند که در شکل مدارس شاهد (شاهد ایثار اصفهان) ملاحظه می‌شوند و یا همانند فردوسی نیشابور توانسته‌اند امکانات بهتر و مناسبتری را در این شهر نسبت به سایر مدارس برای دانش‌آموزان تدارک ببینند.

این امر در مورد مدارس دخترانه واضح‌تر دیده می‌شود، عدم سرمایه‌گذاری کافی در مدارس نمونه دولتی دخترانه نتیجه‌اش موفقیت بلامنازع مراکز دخترانه فرزنانگان سازمان استعداد‌های درخشان بوده است که بجز یک طلای کشوری (نه عضویت در تیم) موفقیت دیگری را از دیگر مراکز دخترانه شاهد نبوده‌ایم بگونه‌ایکه برای سال ۱۳۷۸ حتی یک نفر از مدارس دخترانه غیر سمپاد به مرحله کشوری نیز راه نیافته است.

□ در مجموع وضع استثنایی «دبیرستان علامه حلی تهران» قابل توجه است. این دبیرستان به تنهایی تا سال ۱۳۷۷، ۳۷ درصد مدالهای طلای ایران (۱۳ مدال از ۳۵ مدال) ۳۲ درصد مدالهای نقره ایران (۲۰ مدال از ۶۲ مدال) و ۲۴ درصد مدالهای برنز (۱۱ مدال از ۴۵ مدال) و در مجموع نزدیک به ۲۹ درصد کل اعضاء تیمهای ملی ایران را به تنهایی بخود اختصاص داده است. بعد از علامه حلی تهران، دبیرستان «شهید اژه‌ای» اصفهان با ۱۴ مدال، (۸ درصد کل مدالها)، «شهید هاشمی نژاد» مشهد با ۹ مدال و «فرزانگان» تهران با ۶ مدال در رده‌های بعد قرار

می‌گیرند.

در خارج از حوزه سمپاد، «نمونه رشد منطقه ۱۶» تهران با ۴ مدال و ۶ عضو تیم‌های ملی، دبیرستان «نیکان» تهران با ۳ مدال و ۶ عضو تیم‌های ملی، «البرز» تهران با ۴ مدال و ۵ عضو تیم ملی و دبیرستان «مفید» تهران با ۳ مدال و ۵ عضو تیم ملی در رده‌های پنجم تا هشتم دبیرستانهای برتر ایران قرار می‌گیرند.

از زاویه دیگر وقتی به کل برگزیدگان و اعضای تیمها در طول ۱۲ سال بنگریم ۱۰۲ عضو تیمهای ملی (۵۹ درصد) را تهرانی‌ها تشکیل می‌دهند.

□ رفع یک شبهه

در طول چند سال گذشته برخی از نویسندگان مقالات فصلی پس از اعلام موفقیت تیمها در روزنامه‌ها مدعی بودند که هر کشوری در این مورد سرمایه‌گذاری کند به این موفقیت‌ها دست خواهد یافت در صورتیکه اگر استعداد‌های دانش‌آموزان ما در سراسر کشور نبود امکان چنین موفقیت‌هایی امکان پذیر نمی‌شد. چند سال قبل که به مقایسه نتایج کشورهای شرکت کننده در المپیاد فیزیک پرداختم متوجه شدم تیم یکی از کشورهاییکه برای تیزهوشان خود از مقطع پیش‌دستانی سرمایه‌گذاری نموده بود مجموعاً ۲/۵ امتیاز را پنج نفر تیم این کشور بدست آورده بودند: دو نفر صفر امتیاز، یک نفر نیم امتیاز و دو نفر باقیمانده هر کدام یک امتیاز در حالیکه در مجموع اعضای تیم تا ۲۰۰ امتیاز می‌توانستند کسب کنند. شاید این جمع‌بندی با آنچه که در بخش قبلی این مقاله آمد متناقض بنظر برسد ولی واقعیت اینستکه اکنون بر این باوریم تا استعدادی نباشد، پرورش و رساندن آن به بالاترین سطح امکان پذیر نیست و اگر محیط مناسب پرورش استعدادها وجود نداشته باشد جز پژمردگی استعداد نوجوانانمان بهره‌ای نخواهیم برد.

این نظام باید در اشکال گوناگون بر تلاش خویش بیفزاید تا زمینه‌های رشد نوجوانان و جوانان ما در بستری مناسب با توانمندیها و امکانات خانواده‌ها آماده‌تر گردد.

یکی از مسوولان قبلی برنامه و بودجه در گفتگویی با من عقیده‌اش را در عدم ضرورت سرمایه‌گذاری‌هایی این چنینی بدینصورت بیان می‌نمود:

«آن زمان که در تربیت بدنی سرمایه‌گذاری جدی نمی‌کردیم و ورزشکار خودش

زحمت می‌کشید بیشتر مدال کسب می‌کردیم تا حالا که اینهمه بودجه به این امر اختصاص یافته است. در مورد امکانات خاص برای افراد مستعد هم همینطور است.»

در جوابش گفتم: امکانات برای طبقه‌ای خاص هیچگاه منظور من نیست افراد مستعد و توانمند علمی از هر طبقه‌ای که باشند - بخصوص قشر متوسط جامعه - باید امکانات مناسبتری جهت رشد و شکوفایی استعداد خویش داشته باشند مگر ما چه مقدار امکانات اضافی در این مراکز و مدارس نمونه دولتی و ... خرج کرده‌ایم که از آنها طلب کار باشیم.

این مسئول با تعویض لحن صحبت و کمی چاشنی عصبانیت صحبت‌م را قطع کرد که: «اصولاً سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش مقرون به صرفه نیست چه رسد به سرمایه‌گذاری اضافی»، زهر خندی زدم که: با این نگرش فقط باید به نوسانات قیمت نفت - این ذخیره میلیون‌ها سال - دلخوش کنیم و دیگران هر بلایی با این اهرم می‌خواهند بر سرمان بیاورند و ما حتی نتوانیم فکر کنیم به کجا می‌رویم و چه داریم و چگونه باید حرف خودمان را و فکر خودمان را هم جایی برایش قایل باشیم.

در این گفتگو یکی از ما بهترین وسط حرف ما دوید (ایشان هم آنموقع مسوولیتی سنگین داشتند) که: «اصولاً ما آدم نیستیم که بتوانیم این حرفهای گنده گنده را بزنیم» چون می‌شناختمش شگفت زده نشدم ولی مصمم تر گردیدم با خریدن هر بلایی بجان خویش سنگ زیرین آسیایی گردم که فرزندان آینده ساز این مملکت را مدد رسان است.

□ سخن آخر

همانگونه که آمد در مجموع ۱۷۴ نفر شرکت‌کننده در تیمهای ملی چهارگانه المپیادها داشته‌ایم. از این تعداد ۸ نفر را دختران تشکیل می‌دهند و ۱۱ نفر هم دوبار (یکنفرشان سه بار) در مسابقات شرکت داشتند. ۳۲ نفر هم موفق به کسب مدال نشده‌اند (که یکنفر از دختران هم جزو آنهاست) براساس موافقت رهبر انقلاب مبنی بر معافیت برندگان مدال جهانی از خدمت وظیفه، ۱۲۳ نفر از این امتیاز می‌توانند استفاده کنند که تنها دو نفر آنها آقایان دکتر علی رجایی و دکتر آرش رستگار تحصیلات دانشگاهی را به پایان رسانده و موفق به کسب دکترای شده‌اند و بقیه در راه، که راهشان پر رهرو و قدمشان همراه با تلاش بیشتر برای سرافرازی ملت عزیز ایران مبارک باد.